

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8^{.-}, ZA DIJAKE KRON 6^{.-}; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10^{.-}, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13^{.-}

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. :: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2.

*

4. MAJA 1916

- IZHAJA VSAK ČETRTEK

*

ŠTEV. 36



Obstreljevanje italijanskih letalcev na Goriškem.

Novi deželni predsednik grof Attems @ Baron Schwarz @ Grof Chorinsky @ Ladji „Sv. Jurij“ in „Velebit“ @ Samostanske razvaline na Sv. Gori @ Podmorski čolni

Slike z bojišča.

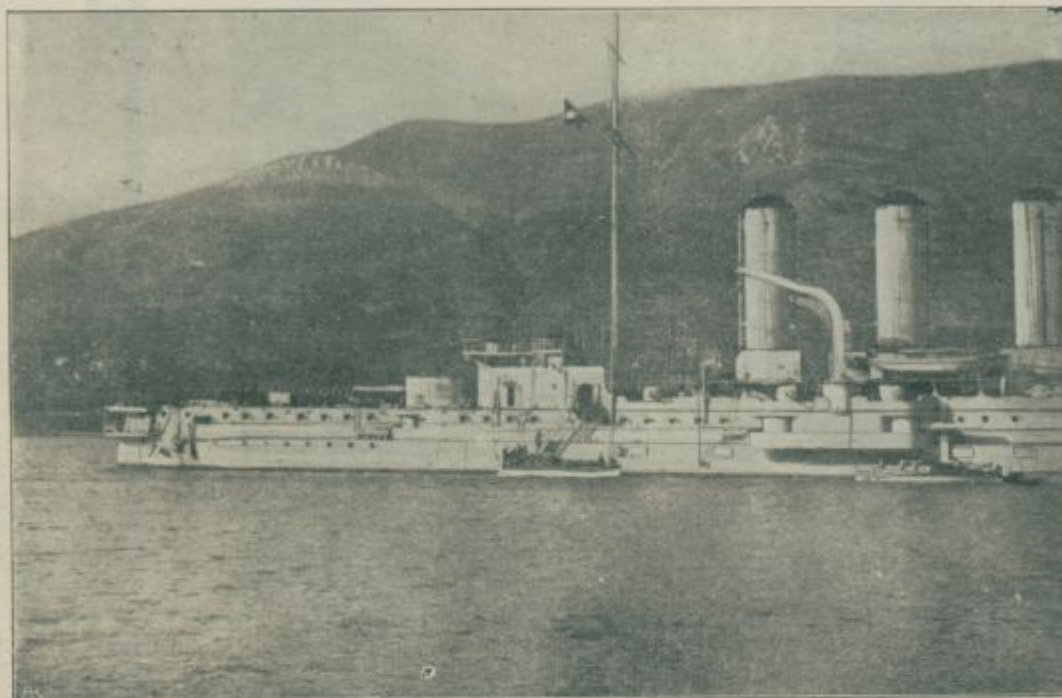
Poroča T. S.

VII.

Na ruskem bojišču smo bili; porinili so nas nenadoma v fronto. Kraj je bil zelo hribovit, pota nobenega; vasi nikjer nobene, le posamezne hiše tu in tam pol ure oddaljene ena od druge. Rusi so streljali v naše zaledje; zato nam naši niso mogli redno dovažati oziroma nositi potrebne menaže. Šla nam je trda za živež.

»Gospod stotnik — pokorno javim — rekvirirali smo debelo svinjo!«

»No, vendar nekaj Kje pa?«



Ladja »Sv. Jurij«.

»To je bil dirindaj! — Letali smo od kmeta do kmeta, pa ti ljudje so morali svojo živino kar zakopati. Nikjer nismo mogli nič iztakniti. Dražil sem jih najprej z denarjem. Pokazal sem jim cel šop bankovcev in s kronami sem rožljaj po žepu — pa gledali so me, kakor bi se jim bledlo. 'Milostni gospod oberst...' Jaz nato: »Jaz nisem oberst, samo narednik.« »Gospod, o takoj naj umrjem, če kaj imamo.« — Pri drugem sem poizkusil z revolverjem: »Svinjo ali življenje!« Mož pa se je prekrizal in žugal: 'Hiša naj takoj zgori, če imam kako svinjo.' In segel mi je po roki hoteč jo poljubiti; pri Rusinih je baje to v navadi. V tretji hiši kar na mizo naštejem denar in še vedno dodajem, a nič ni pomagalo. Vojaki so stikali po hlevu, po hiši, pod streho, povsod, a nikjer niso ničesar našli. Tedaj pa mi pade v glavo nova misel. V hiši začnemo gruliti, kakor to delajo prasci. In, gospod stotnik, takoj se mi odzove tovariš — gruuuh! — Še enkrat, zopet. — Svinja je bila pod hišnim podom v za to prirejani izdolbini. Debela, lepa svinja, gospod stotnik!

»Izvrstno ste opravili, narednik! — Danes bomo torej imeli svinjsko pečenko in knedelnice.«

»Da, gospod stotnik!«

»Torej zakoljite svinjo in kuhajte meso v več kotlih. — Ali imamo kakega klavca?«

»Da, gospod stotnik, pa ta je bil včeraj v glavo ranjen in oddide danes s transportom.«

»Tako? — Siromak! — Torej dobite drugega. — Pst — vi infanterist, pojdite sem!«

»Ukazujte, gospod stotnik!«

»Ali znate dobro francoski?«

»Prav dobro ne, gospod stotnik; kolikor se sploh človek nauči po naših šolah.«

»To zadostuje.« — »Ali znate tudi angleški?«

»Angleški pa bolje.«

»Ali znate tudi na stroj pisati in stenografirati?«

»Hitropisa sem popolnoma vajen.«

»Dobro! — Zato nam bote svinjo zaklali.«

»Gospod stotnik, prosim lepo, oprostite me tega dela; jaz ne morem, da bi kako žival umoril.«

»Gospod stotnik, prosim ponižno, meni se gnusi žival klati. Niti gledati ne morem konja, če pretežko vleče, celo muhi bi ne mogel nič žalega storiti. Iz tega vzroka sem bil tudi do vojske — vegetarijanec in nisem užival nikoli mesa. To je moj nepremagljivi čut, ki ga ne morem premagati. Zato lepo prosim, oprostite me tega dela. Skoro bi rajši sam umrl, kakor kako žival ubil. Prosim lepo, gospod stotnik!«

»Dragi moj, mi nismo tukaj, da bi igrali vlogo nežnih babnic in vegetarijancev. Mi smo tukaj, da smo možje! In posebno še sedaj v fronti pred sovražnikom. Kaj bote pa storili, ako nas sovražnik napade?«

»Storil bom svojo dolžnost, gospod stotnik!«

»Tega ne bote storili vi, koprivojedec. Precej vam upade srce. Tako je! Kako se pa pišete?«

»Rezervni infanterist Ivo Jurin.«

»Kaj pa ste v civilu?«

»Strokovni učitelj.«

»No, potem vam pa živali gotovo niso tuje. Ali ste bili že v bitki?«

»Ne še, gospod stotnik. Prišel sem šele pred nekaj dnevi v fronto, prej sem pri kadru vadil vojaške novince.«

»Torej — pojdite, vi strokovni učitelj! Podčastnik mi sporoči, ali ste izvršili moj ukaz. — Marš!«

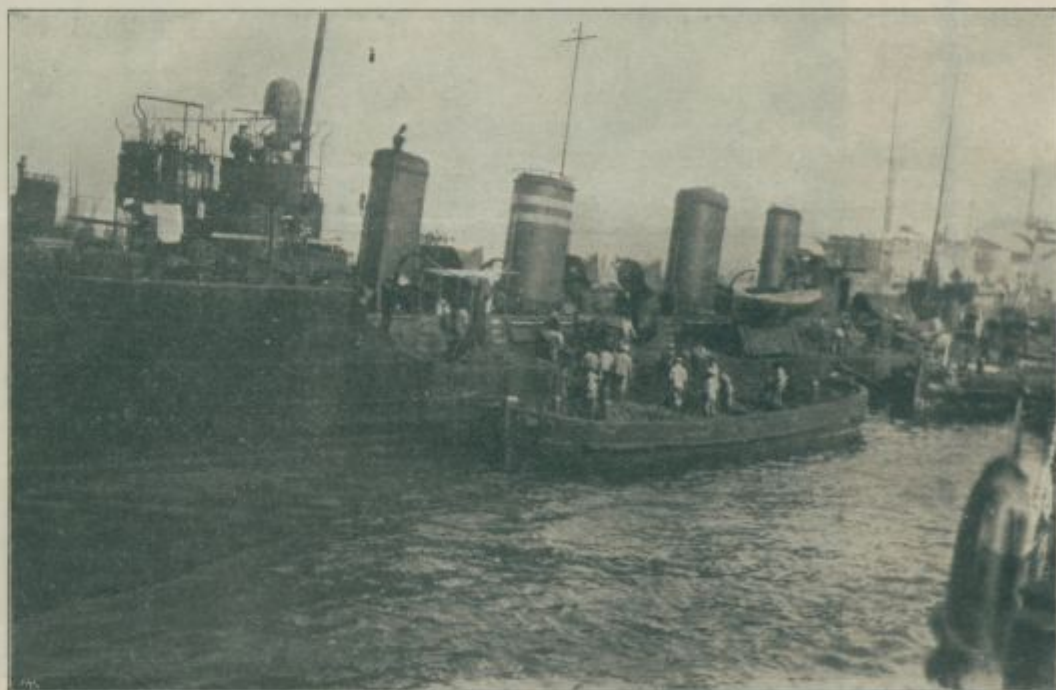
»Gospod stotnik!« prisopiha ordo-nančni častnik, »ponižno javim, da se je sovražnik pokazal tam na robu gozda, dvesto korakov od naših prvih čet, ter je pričel s streljanjem.«

»Lepa hvala, gospod častnik! Po telefonu takoj poročajte na komando.«

»Kakor ukažete!« — — —

»Gospod stotnik — telefonski odgovor: Prve rezerve naprej v razdalji kakor ob napadu, desno krilo kot opora, pozor pri pohodu!«

»Dobro, gospod častnik. Hornist! Moštvo v vrsto!«



Ladja »Sv. Jurij« od druge strani.

veliko slepomišili, toda nimam rad, da bi vas kaznoval kakor otroke v šoli. Toda vi ne smete meni obtežavati službe. Red mora biti, zato smo v vojski in ne pri materi doma. Lepo ubogajte, sicer vas moram za kazen obesiti na drevo.«

»Ali je polkovni zdravnik že bil pri ranjencih?«

»Da, gospod stotnik. Mirno ste počivali, gospod stotnik, in gospod polkovni zdravnik je bil s tem zadovoljen ter je rekel, da zvečer zopet pride. Naročil mi

je, da takoj, ko se vzbudite, premenimo obvezo.«

»Prav, Lesjak, — vi ste dober mož. Ali ste bili že v fronti?«

»Ne, gospod stotnik, ves čas vojske sem v službi po vojaških bolnišnicah.«

»Pa vas nič ne mika na bojišče bojevati se in zmagovati?«

»Ne, gospod stotnik, zato pa se mi zdi, da nisem ustvarjen. Zdi se mi, da bi še puške ne znal prav nastaviti in nameriti. Tukaj storim svojo dolžnost, in sicer z veseljem, zunaj na bojišču bi bil pa le za napotje.«

»Tako vi mislite, Lesjak?«

»Oprostite, gospod stotnik, da govorim tako od srca!«

»Ne, ne — le govorite — tukaj sem jaz vaš podložni.«

»Kaj mislite, gospod stotnik?«

»Da, da, je že tako. Ali niste včeraj, ko sem legel v posteljo, takoj ukazali, da ne smem sedeti na postelji, marveč mirno ležati? In danes moram kar na povelje piti kavo, ki je nikdar nisem maral.«

»Gospod stotnik ste pa tudi zelo opešali v vojskah.«

»Seveda! Pišk nismo tam imeli, kakor jih imate tukaj, in kave, hvala Bogu, tudi ne preveč. Včasih nič, potem kako konserve, in potem za izpremembo zopet nič. Zadnji dan, preden sem dobil to rano na nogi, je dobil naš narednik debelo svinjo. Spekli so jo vojaki, jesti je pa ni bilo več časa, morali smo v boj. — Kaj mislite, Lesjak, ali vi verjamate to, da kdo ne more ubiti nobene živali, v ognju pušk in kanonov pa ne kaže nobenega strahu? — Vi, Lesjak, dajte mi papir in svinčnik. Moram vendar, —«

»Gospod stotnik, ne boste mogli pisati, ste preveč slabi.«

»Le sem dajte, bo že kako šlo!« — Torej:

»Dragi gospod častnik... Vi, Lesjak, saj res ne morem — preneumno. Dejte, pišite vi, jaz vam pa narekujem.«

»Prav rad, gospod stotnik.«

»Dragi gospod častnik! Tako-le se vojak poslavlja. Pride ti vražji šrapnel pa pravi: Ljubi moj stotnik, kar pojdiva. Sicer v bolnici ni nič hudega in štiri tedne dopusta tudi ni zavreči, potem nekaj časa doma pri ženi na oddihu, tudi ni kar si bodi. Vendar pa je hudo, če mora človek

zapustiti svoje drage tovariše. Kar dva sanitejca te zgrabita in te vlečeta skozi ogenj k zdravniku, ki ti svoj monogram vreže v stegno, da kar vse zaškriplje, in da kmalu ne veš, kje si. Ko se vzdramiš, vržejo te na lojtre in šest ur ti pretresa vse kosti, da rana kar vriska, preden prideš v etapno bolnico.

Ti, moj dragi častnik, si še vedno v boju, prej z ušmi, sedaj z Rusi. Praporščak Božič najbrže še vedno poje, tudi kadar šrapneli žvižgajo, jim sekundira, mali kadet gotovo najde tudi sredi bitke dovolj časa, da se vsak dan obrije in se potem ponaša, da je samo on v jarku premagal ušivega sovražnika. Gotovo je pri vas še vse po stari lepi navadi, ker mi je polkovnik zdravnik pravil, da je poleg mene bilo ranjenih, hvala Bogu, le malo naših fantov. — Verjemi mi, da si večkrat iz postelje zaželim

praporščak ne smel reči, da je od starih podplatov, zvečer šunko in vsak dan pet cigaret. Ob vsem tem pa ste mi vedno v mislih vi moji bojni tovariši. Sedaj šele pravzaprav čutim, kaj ima človek vse doma in kako malo to upošteva. Toda kaj hočem modrovati...«

»Ali ste že utrujeni, Lesjak?«

»Nikakor ne, saj sem navajen pisati.«

»Kaj pa ste, če niste vojak?«

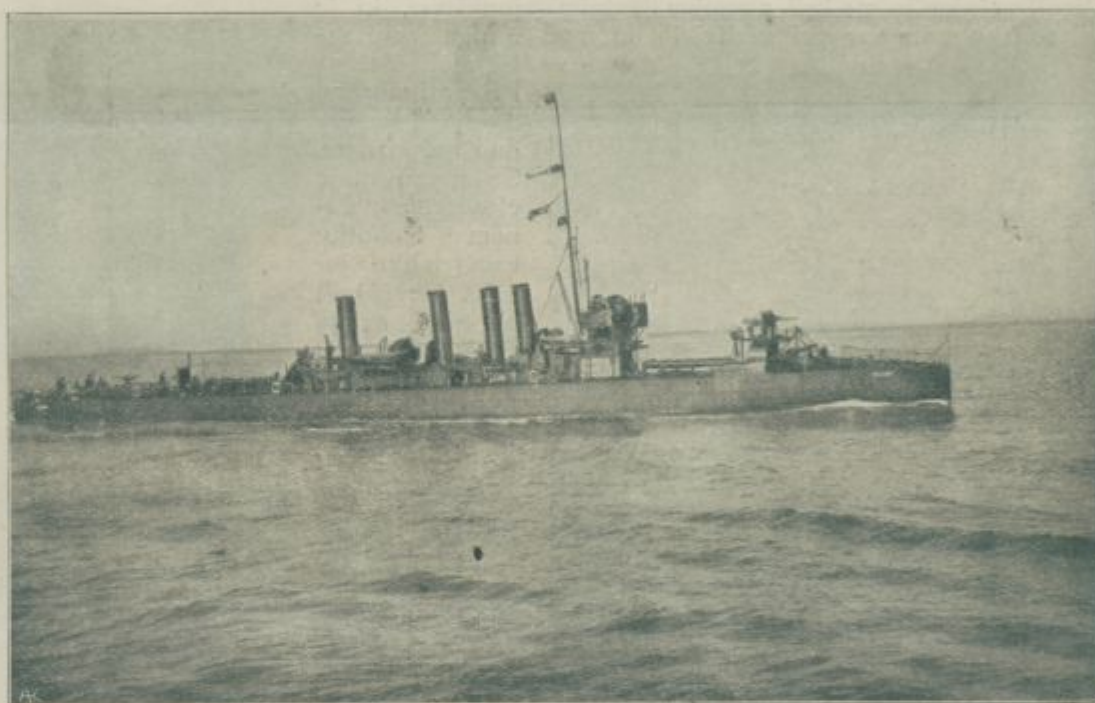
»Pisatelj, gospod stotnik.«

»Pisatelj! Tako!« — Torej nadaljujva:

»Dragi prijatelj, ne bi ti pisal, saj vidiš iz pisma, da sam še pisati ne morem. Piše mi moj bolniški oskrbnik Lesjak, dober, prijazen človek...«

Pišite, kar vam narekujem: »Dober, prijazen človek« — sicer vas dam zapreti —

»pa vendar je truden in me kolne,



Ladja »Velebit«.

med vas v bojne vrste. Čudna stvar je človek, tudi najhujšega se skoraj navadi. In ta sprememba v jedi. Saj veš, kaj smo tam imeli, kadar smo se bili, in tukaj: Zjutraj mlečna kava, ob desetih dve jajčki, opoldne govedina, in sicer bi o njej naš

ker ga nadlegujem. Gotovo si sedaj ti komandant našega oddelka, zato bi ti enega vojaka posebno priporočil. On je namreč zame toliko storil, kakor dozdej še nikdo.

Stvar je na kratko ta-le:

Komaj sem se postavil na čelo svojemu



Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuba.

(Dalje.)

»Samo še nekaj manjka k Vaši popolni sreči,« je dejal, ko sta se dvignila k odhodu. »Pierry se mora kakor hitro mogoče poročiti na posestvu. V hiši je šele takrat sreča, ko so v nji otroci. Ali ni tako, oče?«

»Da, to je res,« je odvrnil. »In jaz čisto prosim Boga vsemogočnega, naj blagoslovi najino starost z vnuki. Toda« — je nadaljeval šepetaje in pokazal s prstom proti sobi, kjer se je skrila Debbie — »ona hoče na vsak način spomladi k sestram v Ameriko. In potem —«

»Ah, ta Amerika,« je dejal nevoljno gospod Maxwell. »Zakaj ne pride k nama?

Midva jo bova preskrbela za celo življenje.«

Stara dva sta zmajala z glavo, kajti vedela sta dobro, kaj naj odgovorita.

Pierry je bil med tem časom spet napregel. Gladil je ponija in se igral ves vesel z novo, rjavo vprego, kakor ima sploh veselje irski mladenič nad takimi rečmi.

Stari Mc. Auliffe je prišel za njima, da jima vošči srečno pot. Potegnil je gospoda Maxwella na stran. Zatrli je svojo ginjenost in dejal:

»Tisti dan, ko so nas izgnali, sem Vam dejal prenačljeno besedo. Bog sam ve, kako gloje dan in noč v srcu. Mnogokrat ne morem niti očesa zatisniti. Če bi jo mogli pozabiti —«

Gospod Maxwell je odvrnil, stisnivši okorelo, žuljasto roko:

»Če mi še z eno besedico omenite, Vam vzamem vse nazaj, kar sem Vam dal. Kakor kdo drugi vem tudi jaz dobro, kaj je prehitra beseda. In, da povem resnico, povoda sem jaz sam dal dovolj. Pridite in vzemite slovo od moje žene.«

Gospod in gospa Maxwell sta se veselo peljala domov in se med potjo pogovarjala o dobri družini Mc. Auliffe, o njenem obnašanju, o njeni hvaležnosti, njenih preizkušnjah. In pri srcu jima je bilo tako prijetno lahko, imela sta zavest, da sta izvršila dobro delo. Vsaka žrtev, ki se doprineše človeštvu, prejme že na tem svetu svoje plačilo.

»Kakšne neodpušljive neumnosti smo naredili irski veleposestniki!« je dejal gospod Maxwell. »Pred našimi nogami je ležalo najbolj vdano, najzvestejše ljudstvo na svetu, ki bi bilo šlo za nami v smrt. Mi smo ga izpremenili v nezveste sužnje polne gnjeva; njih srca kipe v sovraštvo in želji po maščevanju. Če kdaj, se more tu govoriti o zapravljenih zmožnostih. Zaigrali smo najvišje dobrine — izgubili stik z deželo in ljudstvom.«

»Ali je prepozno za vrnitev?«

»Da!« je odvrnil, »v tem zmislu, da se ne more več doseči tistih razmer, ki bi se bile dale vpeljati. Vendar bi bilo še zmerom upanje, da se da poravnati. Ljudstvo je zmožno odpustiti in je velikodušno. Toda

oddelku in ž njim odkorakal v boj, takoj me je zadel šrapnelov odlomek v nogo. Sovražnik je uprav nameril na prostor, kjer sem stal. Nič posebnega nisem čutil; samo zasklelo me je v stegnu in čudno padel sem, kakor da bi bil res hudo ranjen. Tedaj se je šele vnel pravi ogenj. Grmelo, bliskalo, prasketalo je okoli mene. Jaz sem le čakal, da dobim še en zadnji pozdrav, ker se nisem mogel nikamor premakniti.

Naenkrat pa me nekdo zgrabi in vzdigne. Zagledam pred seboj svojega vojaka.

»Za božjo voljo, kaj misliš, Jurin? Brž na tla, sicer si mrtev; saj čutiš, kako treska okrog nas.« — On pa nič ne reče, krepko me oprime in sredi najhujšega ognja korakoma nese v ozadje.

»Jurin, ne bodite nori, pustite me, in skrijte se na varno.« — On pa je nem stisnil ustnice in me kril s svojim lastnim telesom. Kmalu sva pri sanitejcih, ki me

Jurinu odvzamejo. Jurin pa je brez besede skočil nazaj v boj.

Jurin je bil oni vojak, ki sem mu ukazal, da naj zakolje rekvirirano svinjo. On pa se je branil, češ, da on niti gledati ne more, da žival trpi, še manj pa je zmožen, da bi jo sam umoril. — Ko ga vprašam, kaj bi storil, če nas napade sovražnik, dejal je, da bi storil svojo dolžnost. Nisem mu verjel in ker se je mojemu povelju ustavljal, naročil sem, da ga kaznujejo, če ga ne izvrši.

Morda je to še zapisano v kakem nebodiga-treba aktu, zato te prosim, da moža rešiš in mu poskrbiš odliko, ki jo zasluži za svoje junaštvo, ki je ž njim meni rešil življenje. — Priznati moram, da ljudi še vedno ne poznam. Sedaj vem, da je človek ob danem trenutku tudi lahko junak, če si tudi ne upa svinje zaklati. To sem si štel v dolžnost, dragi gospod častnik, da ti sporočim. Pozdravim tebe in vse vrle tovariše v nadi, da se kmalu zopet vidimo v bojni črti.

Na svidenje tvoj —

No, sedaj mi pa dajte pismo, da ga podpišem — tako; zdaj pa pismo takoj odnesite v poštni predal. In vi — gospod pisatelj — pazite, da ta stvar ne pride v kak list. Ali ste razumeli?

Zlati srci.

Slika iz življenja, spisala Ana Mycielska.
(Posl. Podravski).

Gospod Gregor je štel petinsedemdeset let, žena pa sedemdeset. Blížal se je čas, ko bi imela praznovati zlato po-

roko. Pol stoletja sta živela v lepi edinstvi in ljubezni, dasi sta ostala sama brez otrok.

Bilo je meseca februarja. Neznosno mrzla burja je divjala po ulicah, je prodirala povsod, celo skozi skrbno zaprta vrata in okna in žvižgala je in ječala, da je bilo kar plašno. Starca sta se vsedla k ognjišču, na katerem je veselo plapolal ogenj; žena je spletala čipke za domačo cerkev, mož je prečital časopis do zadnje



Sv. Gora: Nova obednica in nad njo spalnica za romarje.



Sv. Gora: Razvaline med gostilnama.

vrste ter si prižgal pipo. Molčala sta, bodisi radi vetra, ki je tako otožno ječal, bodisi iz kakega drugega vzroka, kakor bi ležalo vsakemu na srcu neko breme.

»Ali si čitala časnik, Marta?« se oglasi Gregor.

»Čitala sem ga, toda saj veš, da me politika dosti ne zanima.«

»To je res, tudi jaz te stvari le po vrhu pregledam. Toda poleg politike se nahajajo v listu tudi razne novice, kjer se nahaja zmerom kaj zanimivega.«

»Včasih je res kaj takega.«

»Ali danes nisi našla nič posebnega?«

Po tem vprašanju je Marta nekako nehote pogledala moža, nakar je odvrnila kolikor mogoče z malomarnim glasom:

veleposestnik ostane pač — veleposestnik.

Medtem sta bila že dosegla vrh hriba. Spodaj so se v jezeru blestele zvezde in reka je šumela proti morju. Naenkrat se je gospa Maxwell stresla in pokazala na obzorje:

»Glej, rdečo zarjo proti jugozahodu! To ne more biti vzhajajoči mesec; opazovala sem jo že par minut, in zdi se mi zmerom enaka.«

»To je požar,« je dejal prestrašeno gospod Maxwell in pogljal konja.

»Zdi se v smeri Cahercona,« je pristavila žena.

»Ne, bilo bi bolj proti jugu!« je odvrnil dasi sam ni verjel. »Vsekakor se je vnela kopa žita. Mlatilnice puhajo večkrat iskre, lahko postanejo nevarne.«

Toda ponija je vendar podil. Molče sta strmela v požar, ki se je strašno videl na obzorju. Ko sta dospela v dolino, so jima hribi zaprli razgled. Toda čez četrt ure sta spet dospela na hrib in v svojo strašno grozo zapazila, da ne gori seno niti žito, temuč hiše. Mogoče je gorel ves Cahercon.

XXXIX. »Eden iz naše srede.«

Ko sta gospod Maxwell in njegova žena dospela do mesta, kjer se je cepila pot proti vasi, sta se v dno duše prestrašila. — Brandon-Hall je bil ves v plamenih. Streha velikega poslopja se je bila že udrla. Mogočni plameni so švigali iz velikanskih, črnih oblakov dima. Krvavordeče pošasti so se valile in dvigale ter spet zginjale, kakor je pač zagnal veter debele, črne plasti, ki so bruhale iz plamenov kot iz velikega plavža. S krčevito grozo v srcu in z najhujšimi slutnjami in strahu sta drvela po vaški cesti. Ko je gospod Maxwell ustavil, je potegnil ponija s tako silo nazaj, da se je konjiček opotekel na tla. Živalica je bila čezinčez pokrita s peno. Vrgel je vajeti na stran, skočil z voza in si delal gaz skozi zmedeno, zijajočo množico. Dospevši do hiše je videl, da je že vsa od vrha do tal pogorela; samo zidovi so še štrleli v plamenih. Bal se je izgovoriti vprašanje, ki mu je bilo na ustnicah, a dobil je kar samoposebi odgovor:

»Se ni nič zgodilo,« se je glasil. »Go-

spodu se ni nič zgodilo. V Doneganovi hiši je. Ned Galwey ga je rešil.«

Gospod Maxwell je hitel k ženi. Toda ona je bila že izvedela. Ko je stopil v Doneganovo hišo, je bila ona že notri.

Gospoda Hambertona je zelo pretreslo. Ves izmučen je bil razburjenja, drugače ga pa ni zadelo mnogo. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da je on zaspal v svojem naslonjaču, ko sta odšla Maxwell in gospa v Lisheen. Iz spanca ga je vzbudil klic: »Ogenj!« Ker si sam ni mogel pomagati, je takoj mislil na strašno možnost, ki mu je grozila. Služabnikov eden je vstopil in dejal kakor pravi Anglež v flegmatičnem tonu:

»Hiša gori, gospod! Mi moramo vuni!«

»Seveda! Pokliči koga!«

Služabnik je izginil in se ni prikazal več.

Ves prestrašen je gospod Hamerton sam poizkusil rešiti se, toda padel je brez moči nazaj. Tu mu je zrla v oči smrt, katero si je vedno želel.

V njegovi sobi še ni bilo sledu o ognju. Toda slišal je zamolklo mrmranje straš-

»Oh, kajpada, našla sem, toda kaj za to, ker sem se nad tem bolj razžalostila, nego razvedrila.«

Po teh besedah je jela znova plesti čipke, ker so se ji jeli delati vozli. V tem hipu je mož ženo skrivoma pogledal, toda ni opazil ničesar, ker je povešala oči.

»No, in kaj te je danes med novicami tako razžalostilo?«

»Bil je to srce pretresujoč opis revežev, ki v tem mrazu nimajo primerne obleke, ki se klatijo po ulici brez hrane, brez strehe. Kadar čitam kaj takega, čutim nekako resnobo pri srcu ter pri tem začutim malone sramoto, da oni ondi umirajo od mraza in gladu, meni pa je tako toplo, imam vsega dovolj. Ali čutiš tudi ti kaj takega, Gregor?«

»Kajpada; jako pogostoma, zlasti ako pomislim na revne, zapuščene otroke!«

Po teh besedah je gospa Marta ne več skrivaj, marveč odkrito pogledala možu v oči.

»Bila sem o tem prepričana,« mu odvrne z ginjenim glasom. »Kar se mene tiče, kadar mislim na take polnoge otroke, čutim, da me prevzame neka notranja bolest.«

Po teh besedah se je gospa Marta komaj s težavo ubranila solz.

Osupel je dejal gospod Gregor z nekoliko tresočim se glasom:

»Ko bi bil bogatin, zbral bi okrog sebe vse take zapuščene sirote.«

»Zbral,« je popolnila žena, kakor bi hotela razviti možovo misel; »preskrbel bi jih iz vsem dobro, kajpada, Gregor?«

»Razumi me; pobrinil bi se za sleherno tako siroto ter jo dobro vzgojil.«

»Ne napravil pa bi iz njih nekakšnih mladih gizdavih gospodičen, marveč redne rokodelce, šivilje, perice, hišne, postrežnice, kakor to zahteva zakon božji.«

»Besedo si mi vzela z jezika, Marta, midva se pač dobro razumeva!« Po teh

dalje bolj pogostoma delali vozli in Gregorju je pipa vsak hip brez kakega vzroka ugasnila.

To molčanje, polno perečih vprašanj, pa ne more dolgo trajati; gospod Gregor ga je kmalu pretrgal.



Sv. Gora: Pogled na samostan z dvorišča.



Sv. Gora: Pogled na samostan z vrta.

besedah stisne gospod Gregor ženi roko ter doda z neko otožnostjo v svojem glasu: »Toda midva, žal, nisva bogatina. Mnogo nama še manjka do tega. Škoda, kajti dozdeva se mi, da bi znala dobro uporabiti svoje premoženje.«

Na to pametno omenbo gospod Gregor ni dobil odgovora. Nastal je zopet molk. — Gospe Marti pa so se v vezenju čim-

»Ker imaš za potrebe otrok tako sočutno srce, razumem, Marta, da te je današnja novica morala ganiti.«

»Torej si tudi ti čital o onem dekletu?« ga vpraša žena s stisnjenim glasom.

»Čital sem.«

»No in kaj?«

»Ako povem resnico, rečem, da sem čitajoč ta popis začutil nekako tesnobo. Grozna stvar! Zdravnik, ki je pripeljal otroka na svoj dom, je rekel, da revica že štiriindvajset ur ni imela ničesar v ustih!

Pri teh besedah je imel vrli starček oči polne solz.

Poleg njega je stala žena blede, ganjena, tresoča se na vsem životu, toda navdana s takšnim sijajem ljubezni do bližnjega, da se je to pošteno, od starosti in skrbi razorano lice nekako angelski svetilo. Položivši obe roki možu na ramo, je rekla s preprostim, ganjenim, a vendar odločnim glasom:

nega elementa, krike preplašene služničadi, prasketanje hišne oprave in težkega tramovja, zgrinjajočo se množico in prestrašene vzklike. In nato se je prikradel majhen dimček pri podbojih v sobo, kmalu je bila vsa soba polna dušečega dima. Gospod Hamberton je sedel brez moči, kakor privezan na svojem stolu in pričakoval konca, ki je mogel priti vsak hip.

Tu je planila v sobo postrežnica.

»Bežite, gospod, za božjo voljo! Vsa hiša je že v plamenih in je že izgubljena.«

Gospod Hamberton se je bolestno nasmehnil. On ni mogel drugega kakor ostati, poslušati uničujoče delo plamenov in ugihati, ali se bo udrl strop, ali bo padel v ognjeno peč, ali se bo pa zadušil v dimu, ki se je vedno bolj gostil. Želel si je zadušit. Bral je, da vedno nastopi v takih slučajih. Žrtv se onesvesti, preden jo doseže plamen. Potem bi preostalo samo upepljenje njegovega telesa in to je pač bila njegova zadnja želja, ki jo je zapisal v oporoki.

Srce se pa je vendar protivilo misli na smrt. Vedno večji dim mu je jemal sapo in povzročal kašelj.

»In vendar je Bog,« si je mislil, »ki vse vlada, četudi ne vedno v našem zmislu. On je Bog, ki se nam smeje in nas zasmehuje in v njegovi roki smo samo orodje. Kaj bo pač storil, če govorim z njim?«

Nagnil je glavo in govoril čudne reči, ki ne stoji v nobenem molitveniku. Nato se je spet nasmehal, dočim ga je začel kašelj mučiti. Vedno bolj mu je stiskalo prsi, da mu je že popolnoma vzelo sapo; srce mu je bilo z divjimi udarci. In zraven vsega vedno tisto strašno renčanje in mrmranje in pokanje težkega tramovja. Naenkrat je zapazil, kako se kadi preproga pod njim; izmed desk so lizali majhni ognjeni jezički.

»Zdaj pride konec!« je dejal in zaprl oči.

Tistikrat je nekdo s silo udrl skozi vrata; velika suhljata postava z rjuho okoli glave je planila v sobo in vpila:

»Kje ste? Kje ste, gospod? Hitro, hitro! Za božjo voljo!«

»Tukaj!« je dejal gospod Hamberton s slabotnim glasom. Oči so mu trepetale in dihal je z največjo silo.

V prihodnjem hipu so močne roke potisnile njegov voziček k velikemu oknu proti zahodu. Zazveneli so drobci ubite šipe. Ned je stopil na okno in sunil oboknice na tla. Skozi odprtino se je zavalil dim in gospod Hamberton je čutil, kako mu blažilen tok zraka hladi čelo. Z zadnjo silo je zbral vse svoje moči, da si s pomočjo svojega rešitelja reši življenje.

Toda kako spraviti težkega moža, ki je brez vsake moči? Galwey je vpil skozi dim, naj mu prinese lestve. Ukaz so hitro izvršili. Toda okno je bilo petnajst do dvajset čevljev od tal in gospod Hamberton brez vsake moči kakor hlod. Ogenj si je siloma delal pot izpod poda; tla in preproge so že tlele, drugod so se že dvigali plameni. Trebalo je samo še par minut in tla bi se udrla in pokopala oba v razbeljeni peči. Gospod Hamberton je vse videl. Hladni večerni veter, ki je tupatam prepočil mogočni dim in povzročil prijeten preprih v gorečih prostorih, mu je vrnil zavest in pogled; vpil je:

»Skoči, Galwey! Skoči in reši se! Ženo imaš in otroke!«

»Gregor, nisva sicer bogata ter imava do tega, kakor si dejal, še jako daleč; toda, na hvalo Previdnosti, nisva tudi reveža. Kjer imata dovolj dva, verjemi mi, da dobi tudi tretji kaj.«

»Zlasti, ako šteje ta tretji šele tri leta.«

»Ti torej dovoliš!« zakliče vzklikaje starka ter objame moža z rokami okrog

Ni prešlo še pet minut in že je stala gospa Marta pred možem.

»No, kaj, ali si poslala po kočijo?«

»Ne, Gregor, nisem.«

»A zakaj ne?« vpraša skoro ježno gospod Gregor.

»Zakaj, Gregor?« ... Glej! radi tega.«

In stopivši nekoliko na stran je pokazala gospa Marta svojemu možu tesno

za seboj stoječo triletno deklico z otožnimi očmi in bledega lica.

»Kako to?« zakliče gospod Gregor začuden. »Odkod se je vzela?«

»Glej, pripetilo se je tako-le ... Samo ne huduj se name. Ko sem prečitala današnji list, mi je nekaj tako stisnilo srce, da nisem premišljevala dolgo in ne zmožna dočakati tvoje vrnitve, sem kar zdirjala



Franc Okorn

posestnik iz St. Jurja pri Kranju, padel na Kalvariji dne 29. okt. 1915. Naj sveti večna ti luč!



Fr. Ferme

iz Limovcah pri Trojanju, se pogošča od 27. avgusta 1914.



Jože Zafošnik

iz Dragonje vasi pri Cirkovcah, eno leto v Srbiji, na laškem bojišču ranjen, odlikovan, umrl oktobra 1915. Počivaj z bratom brat!



Rudolf Zafošnik

iz Dragonje vasi pri Cirkovcah, v Karpatih in na južnem bojišču, na poti proti severu umrl 21. marca 1916. Sledil si bratu v vek!



Andrej Vehovec

iz Kresnic, oče peterih otrok, je padel na južnem bojišču. Počivaj v Božu!



Ivan Presetnik.

vratu, »ti dovoliš, da v spomin na najino bližnjo zlato poroko vzameva to siroto za svojo?«

»Kajpada privolim,« odvrne Gregor, ki ni bil manj ganjen nego žena. »Povem ti še več, toda skrivoma ... ali me razumeš žena, v največji tajnosti. Glej, že od jutra, od onega trenutka, ko sem prečital list, ne mislim na ničesar drugega, kakor na to, da bi vzel to revno deklico v hišo.«

»No, in zakaj nisi tega povedal poprej?«

»Hotel sem, da ti začneš prva ... Toda, ker sva v tem oba enih misli, pojdem takoj, pohitim ...«

In še doslej krepak starec je vstal ter segel po kučmi.

»Počakaj za trenutek, Gregor; hud mraz je; naj skoči Katrica po voz.«

Po teh besedah je gospa Gregorjeva gibčno odšla, malone zdirjala iz sobe ter se vsled veselja nekako pomladila za dvajset let.

»Poštena je, do duše poštena ta moja ženka,« je momljal sam zase gospod Gregor ter si natezal velike rokavice.



Maskirano kritje.

na policijo in vzela otoka.«

»O, ve ženske, ženske!« je zaklical gospod Gregor ter hotel k temu klicu pridodati še neko kritiko, neko grajo, ali šaljivo opombo, toda ničesar, uprav ničesar ni mogel najti v svoji glavi. Vdal se je torej občutkom srca in ženo objel.

Tega večera je v spalnici počivalo, oblečeno v snažno srajčico, revno dekletce ter sanjalo prijetne sanje. Okoli polnoči je Marta, da moža ne bi zbudila, potihoma vstala, se približala po prstih k posteljici, popravila odstranjeno odejo in poljubivši deklico na čelo, se zopet potihoma vrnila. Toda dve uri pozneje je tudi gospod Gregor isto učinil.

Drugi dan pri zajtrku pa niti mož niti žena nista hotela priznati tega drug drugemu, čeravno je Marta vsa ganjena gledala moža, ko se je plazil po

Galwey pa je zagrabil nebogljenostavo in jo dvignil v medoknice. Tu sta za hip postala. Kadar je potegnil veter, sta lahko videla krvavoožarjene obraze v množici, ki je v trenutku, ko sta se prikazala na oknu, začela neizrečeno vpiti. In bili ne bi Irci, če bi ne kričali vsemogočih svetov; seveda nobeden ni bil poraben.

Gospod Hamberton je še enkrat dejal Galweyu, naj se reši in naj njega prepusti usodi.

»Saj nima nobene vrednosti, Galwey,« mu je dejal s pojemajočim glasom. »Skupaj ne moreva dol. Reši se hitro, dokler je še čas!«

»Nekoč ste mi storili krivico, gospod,« je dejal Ned. »Zdaj bi Vam samo rad pokazal, kako Vam povrnem.«

Strašen sum je šinil gospodu Hambertonu skoz možgane. Vsi stari predsodki, ki jih je gojil proti Ircem, so se mu v enem hipu zbudili. Zdaj se bo strašno maščeval nad menoj, si je mislil. Toda v prihodnjem hipu si je zbil ostudno misel iz glave. Ned Galwey je prijel mokro rjuho, ki mu je varovala oči in obraz pred plameni, odvil si

jo je polagoma in jo zavezal okoli gospoda Hambertona. Nato se je spustil na zgornjo lestvino prečko in zaklical:

»Držite se in naslonite se z vso težo na lestvo!«

Nato je pograbil hromo telo in ga povlekel z glavo naprej skozi okno. Niti takrat ni izgubil svoje mirnodušnosti, ko so vpili od spodaj:

»Hitro, Ned, ogenj udarja skoz okno in se oprijema lestve!«

Bil je trenutek poln groze, ko je vsa teža gospoda Hambertona legla na Nedove rame. Toda kot delavec in ribič že navajen na nepričakovane napore, je bil Ned tudi zdaj kos svoji nalogi. Trdno se je oprl na lestvo in zdržal sunek. Skrbno tipaje z nogama od prečke do prečke, je varno nesel na svojih ramah in rokah nemoglo truplo. Plameni, ki so lizali skozi razbita okna, so ju tupatam objeli in jima opekli roke in zapalili obleko. Slednjič sta vendar srečno dospela na tla in omahnila v roke vrisajoči množici ...

Gospod Hamberton je velel Maxwellu, ki je bil stavil šele par vprašanj, naj gre takoj k Nedu in povpraša o njegovem stanju. Bilo je hujše, kakor so izpočetka mislili. Na potu v gospodovo sobo se je bil Ned parkrat zelo opekel. Levi rokav mu je bil ves zgorel, ko je planil z zavito glavo skozi vežo po stopnicah navzgor. Roka je bila strašno opečena. Toda on se ni mnogo zmenil za ramo. Gospod Maxwell je kar onemel spričo takega junaštva. Edino, kar je dejal, je bilo:

»Držite rane dobro zakrite in pazite predvsem, da ne pride mokrota do njih. Moja žena bo takoj tu.«

»Kako je gospodu?« je vprašal Ned, popolnoma pozabljuje samega sebe.

»Prav dobro, ljubi prijatelj! Dobil je zelo neznatne poškodbe. Kar ste mu ta večer storili, ne bo nikdar pozabil.«

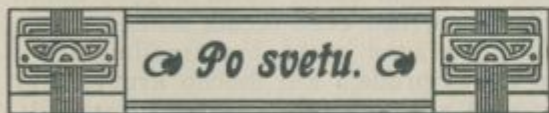
»On je ljudem mnogo dobrega storil,« je dejal Ned. »In to se mu je moralo poplačati.«

»To se je zgodilo. In Vi se gotovo ne boste nikdar kesali dejanja, ki ste ga storili.«

(Konec prihodnjic.)

prstih k posteljici ter napravil nad spavajočim otrokom križ; pa tudi gospod Gregor se je delal, kakor bi spal, dasi je razločno videl in slišal, ko se je žena približala otroku.

Mar ne veljajo takim ljudem besede svetega Pavla: »A nad vse drugo imejte med seboj ljubezen, ki je vez popolnosti.« In ali ni v sedanjih časih dovolj prilike jih posnemati?



Amerika proti Nemčiji.

Amerika je že dolgo časa v svojih notah nemški državi sporočala, da ona ne



Baron Schwarz, bivši kranjski dež. predsednik.

more mirno gledati, ker nemški podmorski čolni že dvanajst mesecev potaplajo na morju trgovske in popotne ladje; med temi so seveda tudi ameriške. S tem Amerika pravi, da se krši mednarodno pravo, po katerem imajo države, ki se ne vojskujejo, na morju nedotakljive pravice. Nemška vlada je ameriški obetala, da se bo ozirala kolikor mogoče na te zahteve; dala da je poveljnikom podmorskih čolnov navodila, da naj čuvajo vse ladje ne vojskujočih se držav. Znano nam je, da je bilo med Nemci samimi vsled tega veliko nasprotujočih si nazorov, in da je glavni mornariški admiral Tirpitz zaradi tega odstopil. Nemška vlada je torej storila nasproti Ameriki svojo dolžnost. Razmere na morju so pa seveda drugačne, tam je težko vselej dognati, kateri državi pripada kaka ladja, ker je znano, da si ladje na morju sedaj dajejo vsak čas drugo podobo in tudi razobešajo zastave različnih držav. Zato pa se je potopilo že več ladij z amerišskimi potniki.

Predsednik združenih ameriških držav je zato izročil Nemčiji zadnjo svojo besedo. On zahteva, da Nemčija preneha z bojevanjem s podmorskim čolni, ker nasprotuje mednarodnemu pravu, da to bojevanje spravi s temi določili v sklad, sicer da

je Amerika prisiljena prekiniti prijateljske zveze z Nemčijo.

Nemčija dosedaj še ni odgovorila; pričakujejo pa, da ne pride do najhujšega, do vojske med Ameriko in Nemčijo, ker bo ta skušala kar mogoče povoljno odgovoriti.

Lepo bi bilo, ko bi Amerika enako odločno nastopila tudi proti Angležem, ki skušajo izstradati svoje sovražnike in tudi greše proti mednarodnemu pravu, ki se nanj Amerikanci sklicujejo. Tega pa Amerika ne bo storila, ker se nam zdi, da za vso to stvarjo tiči angleška — zlata krogla. Reči moramo, da so angleški diplomati dosegli velik uspeh, ako se prekinejo prijateljske razmere med Nemčijo in Ameriko.

*

22. aprila. Na laški meji so odbile naše čete več sovražnih napadov vzhodno od Tržiča. — Na Tirolskem so naši možnarji obstreljevali vrh Col di Lana. — Na francoskem bojišču na raznih krajih boji z menjajočim se uspehom. — Na ruski fronti so naše čete pregnale Ruse severozapadno od Dubnega. — Nemška letala so napadla rusko letalno postajo Pappenholm na otoku Oesel.

23. aprila. Hudi boji so se vršili na Doberdolu. Sovražnik je bil povsod vržen. — Tudi na Tirolskem se vrše na mnogih krajih živahni boji.

26. aprila. Nemška letala so zopet obstreljevala angleško obrežje: utrdbe in vojaške naprave pri Great Yarmuth in pri Lowestritu. Potopljen je torpedni rušilec in dve sovražni ladji; od teh je »King Stefan« ona ladja, ki se je branila rešiti moštvo zadetega podmorskega čolna »L 19«. — V istem času so druga letala napadla Cambridge, Norwich, Lincoln, Dünkirchen.

26. aprila. Vzhodno od Selc na laškem bojišču je sovražnik vdrl v našo bojno postojanko, a s protinapadom so ga naše čete zapodile v njegove jarke in ga v hudem ročnem metežu tudi iz teh pregnale. Tako imamo zopet v oblasti svoje prvotne jarke. — Na Tirolskem so v odseku Sugana izpraznili Lahi vse svoje postojanke med Volto in Rocegnio, kjer se je našlo mnogo vojnega blaga.



Baron Schwarz.

(K sliki.)

Kranjski deželni predsednik baron Schwarz, ki je bil deset let na čelu državni upravi na Kranjskem, je odšel v pokoj, ki si ga je že dalje časa sam izprosil. Baron Schwarz je bil osebno zelo priljuden mož, prepričan je bil nasproten

in deloval je za mir v deželi. Odkrito in pošteno je podpiral deželno upravo pri narodnem gospodarstvu. Cesar ga je večkrat odlikoval, podelil mu je najprej dostojanstvo barona, imenoval ga je za tajnega svetnika in sedaj ob vpokojitvi je dobil veliki križ Franc Jožefovega reda.

Grof Henrik Attems.

(K sliki.)

Grof Henrik Attems-Svetokriški je bil rojen 13. oktobra 1858. V državno službo je vstopil l. 1880 v Ljubljani, služboval je v Kočevju, Postojni in Litiji, potem zopet v Ljubljani. Odtod je bil poklican v notranje ministrstvo. L. 1890 je bil okrajni glavar v Ljutomeru, potem v Lipnici, v Celovcu kot vodja okrajnega glavarstva, v Celju kot namest. svetnik. L. 1901 je šel v Gorico kot voditelj okrajnega glavarstva. L. 1902 je bil imenovan dvornim svetnikom, l. 1911 je šel v Trst kot podpredsednik namestništva, bil v Gorici v deželnem zboru zastopnik vlade in predsednik kraške komisije.

Dobrodošel v naši deželi!

Grof Chorinsky.

(K sliki.)

Po mnogoletnem odličnem službovanju pri državni upravi v naši deželi poslovil se je od nas deželnega predsednika



Grof Henrik Attems, novi kranjski deželni predsednik.

namestnik grof Chorinsky ter se preselil na Dunaj na odlično mesto sekcijskega načelnika v notranjem ministrstvu. Grof Chorinsky je sin naše dežele, navezan nanjo z vso svojo plemenito dušo in zato se je, kakor je sam rekel, le težko ločil od svoje ožje domovine. — Bil je izvrsten, v svojih strokah zelo izobražen uradnik, osebno plemenit, v občevarstvu skrajno priljuden in priljubljen, mož krščanskega

življenja, srečen oče in soprog sredi lepega števila ljubkih otrok in plemenite soproge, ki bi ji v kreposti in ljubeznivosti le težko našli vrstnico med našimi gospemi. — Prepričani smo, da grof Chorinsky svoje ožje domovine tudi na Dunaju ne bo pozabil, kakor tudi nam spomin nanj ostane nepozabljiv.



Moka, meso in krompir v vojski. (Konec.)

Po tem računu moramo torej polovico manj mesa použiti kakor pred vojsko. In sicer dobro polovico, ker ga razmeroma več nujno rabi vojna uprava.

Znanost nam pa dokazuje, da tudi s tem moremo izhajati, ne da bi kaj na

posebno veliko saditi fižol, bob, lečo in grah. — Veliko je praznih prostorov na vrtu, ob njivah kjer naj se letos povsod sadijo ti sadeži. Ljudje, ki uživajo fižol, naj vedo, da je vsaj toliko koristen za zdravje in moč kakor meso.

Poglavitni živili v naših vojskinih časih pa sta kruh in krompir.

In zato izpregovorimo najprej o moki.

Pred vojsko smo Avstrijci in Ogrji pridelali na leto 70 milijonov meterskih stotov pšenice in 43 milijonov rži, ječmen in oves sta se le manj rabila pri moki za kruh. Leta 1914. smo pridelali precej manj pšenice, zlasti ker se mora odšteti skoro vsa žetev v Galiciji in Bukovini. Veliko več pa tudi porabijo moške v vojski, kakor so prej porabili doma vsak pri svojem poslu. Ker se žita nič ne uvaža, ker do letos Galicija in Bukovina ne prideta do veljave, in ker armada več moke potrebuje, zato smemo reči, da dobimo žita doma kakih 30 milijonov meterskih stotov; tako nam en četrt žita zmanjka, kolikor ga najmanj potrebujemo.

Ker je pšenice in rži premalo, pomagamo si z ječmenom, ovsom in koruzo. — Pa vendar vse to ni zadosti. — Oves se večinoma porabi za vojaške konje in ga je še za to premalo. Ječmena se pa žalibog še toliko prav po nepotrebnem potratu v pivovarnah za pridelovanje pijače. Sicer se ne dovoli pivovarnarjem toliko ječmena kakor v mirnem času, vendar še vedno veliko preveč. Kjer se gre za vsakdanji kruh, tam za pivo ni nobenega prostora. — Glede koruze pa je znano, da jo uvažamo v veliki množini, da torej tudi le deloma nadomestuje pomanjkanje drugega žita za krušno moko.

Ker nam torej razna žita ne dajo dovolj blaga za prehranitev, zato je za nas največje važnosti krompir. Že velikokrat, odkar ljudje sadijo krompir, jih je ravno krompir rešil hude lakote.

Pri krompirju je skoro trideset vode, drugo je moka in neznaten del, dva do tri procenta, je beljakovine. — Ta krompirjeva moka je, kakor je to pokazal že kmalu izpočetka vojske nemški vojni kruh, nekako nadomestilo za pšenično in rženo moko, sicer ne enakovredno nadomestilo, vendar tako,

da se človek z njim lahko preživi, tembolj, ker se po preiskavah učenjakov beljakovina iz krompirja posebno zdravju koristno izrabi v človeškem telesu.

Reči moramo: Ako bi Avstrija in Nemčija ne imeli krompirja — in sicer Nemčija 500 milijonov meterskih stotov, Avstrija pa 186 milijonov na leto — tedaj bi nas bili naši sovražniki že izstradali; ker pa nam je na razpolago toliko krompirja, lahko rečemo, da nas sovražniki ne bodo nikoli izstradali.

Zato pa je treba veliko krompirja saditi. Pa to ni dovolj, treba je tudi znati ga prav uporabljati. Krompir ima veliko sovražnikov. Ker ima krompir toliko vode v sebi, kaj rad gnije, posebno če mu ne ugaja prostor, kjer je spravljen. Dalje se krompirja veliko porabi za izdelovanje spirita. V sedanjih razmerah je vnebovpioč greh, ako se rabi krompir za izdelovanje spirita, ki gre kot žganje med ljudi. Žal, da v tem oziru zastoj pričakujemo odločnih in jasnih odredb. Spirita naj se

izdeluje dandanes samo toliko, kolikor ga rabijo za razsvetljavo in za obrat z motorji pri raznih strojih. Tudi škrob izdelovati iz krompirja bi se moralo v tem času prepovedati. Krompirja se tudi mnogo porabi za pitanje prešičev. Kjer ljudem manjka krompirja za preživljanje, tam se ga ne sme dajati prešičem. Kjer pa ni pomanjkanja krompirja za ljudi, tam se drobnejši lahko rabi za živino in to tembolj v sedanjih časih, ko ni mogoče dobiti niti za najvišjo ceno tečnih močnih krmil. Koliko prazne plaže brez redilnih snovi se danes prodaja kot močno krmilo. Kar se nam zdaj ponuja, treba vse preskusiti. Kemična analiza nam tukaj malo pomaga. Kdo pa nam je porok, da je v vseh vrečah tisto blago, ki so ga kemično preiskali? Zato treba taka krmila preskušati. Čez en mesec ali dva boš že opazil na živini, ako imajo kaj redilnih snovi v sebi ali ne.

Proti gnitju krompirja nekateri priporočajo krompir sušiti. Ko so si v 16. veku Španci osvojili deželi Peru in Čile, spoznali so krompir še kot divjo rastlino, ki so jo domačini nabirali, na solncu sušili, zdrobili v moko in so jo rabili za hrano.

To sušenje krompirja so začeli v zadnjem desetletju na Nemškem in pravijo, da se s tem prihrani mnogo krompirja. Sme se računati, da segniše krompirja vsako leto vsaj deset odstotkov, to bi za Avstrijo pomenilo že več nego 11 milijonov meterskih stotov. Tako množino redilnih snovi ohraniti se gotovo bogato splača v razumnem gospodarstvu. Če bi se uvedlo splošno sušenje krompirja, in če se to obnese, o čemer mi še nimamo skušnje, tedaj bi bili za vedno in za vsak slučaj zavarovani pred najhujšo lakoto.

Vse to seveda velja le za pametne ljudi, ki vedo, da je v takih časih vsakega človeka prva gospodarska dolžnost — skromnost in varčnost.



Grof Rudolf Chorinsky,
seksijski načelnik v notranjem ministrstvu.

zdravju trpeli. Natančno določiti, koliko beljakovine nam je treba, da se ohranimo delazmožne. Računajo pa za človeka beljakovine potrebno vsak dan od 100–60 gramov. V četrtinki mesa je približno 60 gramov beljakovine. To velja za moža, ki težko dela; ženske in otroci seveda ne potrebujejo toliko.

Toda tudi četrt mesa na dan si v sedanjih razmerah po večini ljudje ne morejo kupiti.

Tu nam pa zopet znanost pomaga iz zadrege. Ta nam pove, da človek beljakovine ne dobi samo od mesa, jajc in mleka, ampak da se dobi tudi rastlinska beljakovina v kruhu, v krompirju in prav posebno v fižolu in bobu, ki imata celo več beljakovine nego meso. Žal, da je tudi tega blaga sedaj v vojski manj, sicer bi mi za preživetev ne bili v nikaki zadregi. — Fižol smo v mirnem času izvažali, a uvažali smo lečo in grah. Ker pa sedaj leče in graha iz tujine ne dobimo, zato pa je treba sedaj poleg žita in krompirja

Darujte za Rdeči križ!

Fellerjeve tek vzbujajoče, nalahno odvajajoče rabarbarjeve kroglice z zn.

„Elsa - Pillen“



prineso olajšavo.

6 škatlic franko 4 K 40 h. Lekarnar E. V. Feller,
Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska).
Nad 100.000 zahvalnih pisem.

ALOJZIJ TRINK

STAVBNO IN POHIŠTVENO MIZARSTVO
LJUBLJANA, LINHARTOVA UL. 8

SE PRIPOROČA CENJEN. OBČINSTVU V LJUBLJANI
IN NA DEŽELI ZA IZVRŠITEV VSAKOVRSNIH DEL

IZDELOVANJE
ŽNIDERSIČEVIH PANJEV



Mi doma in oni v jarkih. Dan za dnevom sedim za gorami časopisov. Že več mesecev. Berem liste vseh struj in poznam mnenje vseh. Tako sem prišel do spoznanja, da tvorijo ti glasovi, ako jih približam, pravi koncert nesoglasja, — in če poslušam vsak glas zase, mi tudi ni v posebno radost. Vsak išče sebe, vsak hvali sebe. Kje si, kapelnik? — Mar ne bi udaril s paličico rajši po glavah tega plemenitega pevskega društva, nego da razbijaš po svojem stojalu, ki je že itak razpočeno? — Kaj pomaga vzdihovanje. Svet piše naprej in svet bere naprej. Resnica, kje si? Poleg kupov mrtvega popisanege papirja me prime nadomna silna želja, da bi slišal, kaj pravijo poslušalci ali slišijo in razumejo »dejanje«, ali so prepili dejanje pevci po poklicu, ki dvigujejo svoj visoki tenor in jasni bas, sebi v zabavo, razumnemu poslušalcu v grozo.

Proč za danes z vso potiskano šaro, ven iz teh neposvečenih dvoran, doli v prostor, kjer so gledalci igre. Najprej v glavne mestne ulice.

Pridem v najbolj prometno ulico in ne

mož, ki si polni žepe v dneh krvi in pomanjkanja.

No, to niso bili poslušalci iz parketa; tamkaj, tam oni gospod z elegantno mlado damo, ta dva govorita o velikem dejanju. Par sunkov v predpotopne kožuhe Samuelov in že sem pri njih, poslušam s pravico človeka, ki išče človeka.

»... Da sem imel več sreče! Ali ti ne razumeš, za kaj se gre pri konjih in dirkanju in zamudila si se pri zlatarju in pri šivilji.«

Tudi tega pogovora mi je bilo dovolj, tudi to ni občinstvo, katerega iščem. — Stoj! Tu je pregovoril nekdo pomenljivo besedo »Balkan« — to bo pogovor o vojni!

»Ko bi ne bilo na korist entente, posebno Angleške, da bi vplivala na Balkan, in jaz imam dober nos, voham, da bo Balkan —«

Znan glas. Ozrem se. Seveda! Ud pevskega zbora. Ker ne maram slišati česar berem vsak dan, se silim naprej in slišim invalidnega vojaka, ko pripoveduje svojemu invalidnemu tovarišu:

»Seveda se je jokala.« — Obmolnil je in premotril svoj prazen rokav in zgrbljeno tovarišovo nogo. Potem je rekel kakor v mislih na nekaj daljnega, velikega: »Seveda je hudo za vsakega, ko ga zadene, ali ko bi hotel vsak misliti tudi na druge in ne samo nase.«

mi drugi si razbijamo glavo, s čim in kako naj preživimo svojo družino.«

»Ja, kako pa mislite, da naj naredi? Je vendar bolje, da pridejo Rusi, Srbi in Lahi ujeti sem, nego da bi prišli kot zmagovalci. Kaj?«

»Eh! Kot zmagovalci? Tako hitro pa ne gre to, zakaj pa imamo mi našo armado? Ali ujeti delajo draginjo, povem vam.«

Bil sem pobit in prevzet od doslednosti v njegovih mislih. Torej je vendar prežvekoval, ko sem bil prišel. Deček-raznašalec plače v gostilno, kriče in mahaje s časopisi: »Posebna izdaja! Zmaga na Srbskem! 800 ujetih!«

»Koliko?« zakliče živahno moj sosed in prime dečka za rob jopiča. Deček mu pokaže listek: »Osemsto.«

»Se pač izplača!« je zamrmral moj modrijan in izpustil dečka, ne da bi kupil izdajo. Seveda sem bil tačas pospravljen, ne da bi mi delalo to kaj posebnih težav, svoj golaš, — bolj težko je bilo priti k sapi, katero mi je zaprla nezaslišana cena. Šel sem. Jako nezadovoljen, ne samo zato, ker je bila večerja preskopo odmerjena, tudi vsled tega, ker sem uvidel, da ne privede moje iskanje do nikakega zaključka. Kje je ljudska duša, da se mi pokaže, da se mi odkrije? Je bila samo v onih dveh pohabljenih vojakihi, ki sta mislila na druge, ne

Stanje torpednih in podmorskih čolnov pred vojno 1. januarja 1914:

Nemčija: 152 torpednih čolnov velikega tipa s 300—680 reg. tonami (tona = 283 m³) in 70 torpednih čolnov malega tipa z 20 vozli na uro (vozel = 37,05 km) ter 30 podmorskih čolnov in še več v delu.

Avstro-Ogrska: 51 torpednih čolnov velikega tipa z 200—250 reg. ton. in 30 manjšega tipa z 80—135 reg. ton. ter 10 (4 neizgotovljeni) podmorskih čolnov z 240 reg. ton.

Anglija: 270 torpednih rušilcev z 270—2200 reg. tonami, 29 torpednih čolnov prvega reda s 100—200 reg. tonami. Potem ima 75 podmorskih čolnov z 180—750 reg. tonami.

Francija: 87 (84 izgotovljenih) torpednih rušilcev z 310—850 reg. tonami, 14 torpednih čolnov prvega reda z 130 do 185 reg. ton. in 145 z 80—97 reg. tonami ter 76 podmorskih čolnov s 184—830 reg. tonami.

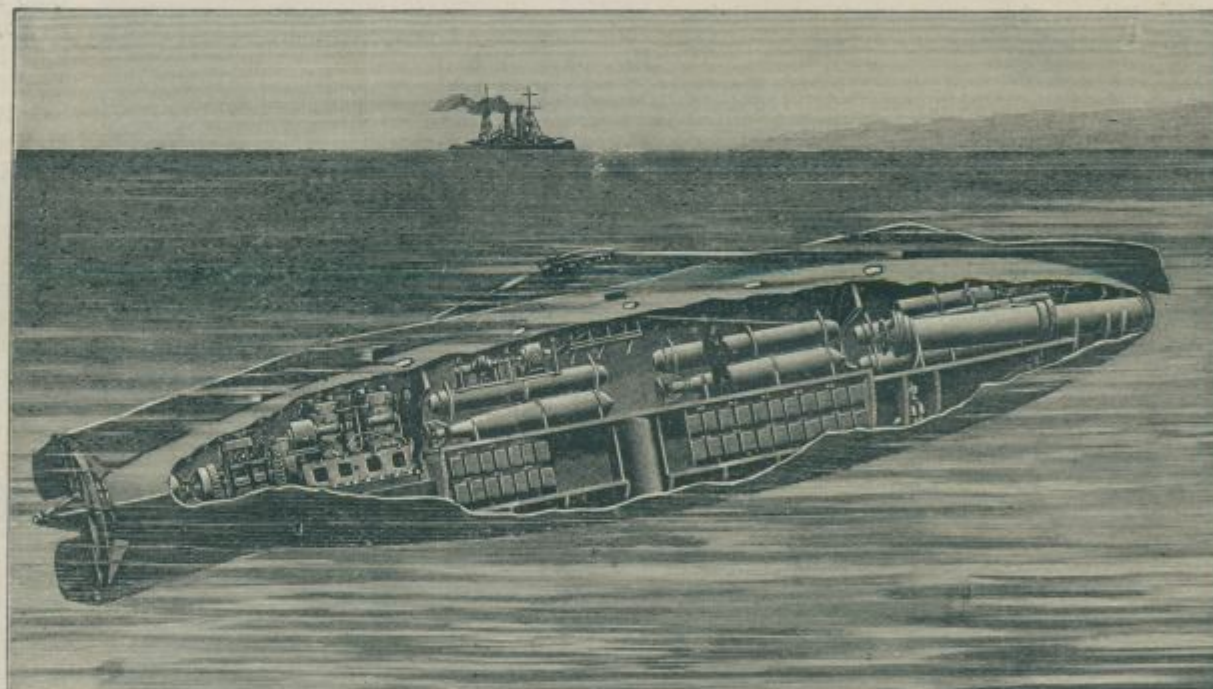
Rusija: a) V Baltičkem morju: 114 (78 izgotovljenih) torpednih rušilcev z 225—1280 reg. tonami, 15 torpednih čolnov s 120—200 reg. tonami, 25 podmorskih čolnov (13 v delu) z 115—140 reg. tonami. — b) V Črnem in Belem morju: 26 (6 v delu) torpednih rušilcev z 245—1100 reg. ton., 17 torpednih čolnov z 90—170 reg. ton., 22 podmorskih čolnov (13 v delu) z 150—500 reg. ton.

Japonska: 52 torpednih čolnov z 240—1170 reg. tonami, 16 torpednih čolnov s 125—150 reg. tonami in 13 podmorskih čolnov z 62—280 reg. tonami.

morem naprej. Slišim in poslušam poučni pogovor dveh mladih debeluhastih junakov.

»Da veš, postavil sem se na svoje noge; že osem mesecev nisem več pri Goldsteinu.« — »Pa si vendar še pri zavratnicah?« — »Kaj še. Bavim se z vsem, kar hočeš. Imam šotore, živila, volneno blago.« — »Ali dovoli vendar — kaj se pa razumeš ti na to?« — »Tega ni treba. Stvar je jako preprosta. Ravno sem čakal pri odjemalki in z menoj je čakal še drugi. Začneva se pogovarjati. On mi pove, da bi rad kaj zaslužil in da bi lahko kaj založil. Jaz mu povem, da se razumem na izpečavanje; slučajno sva imela tudi nekaj skupnih znancev in v par dneh sva bila domenjena. Zdaj zaslužim...«

Število, ki je bilo gotovo zanimivo in poučno, mi je ostalo tajnost, ki me bo mučila vse žive dni, kajti oba poštenjaka sta izginila skozi kavarniška vrata in sta prepustila moji domišljiji, da si naslikam, kaj zasluzi ta



Sredstva vojne mornarice: Podmorski čoln s torpedi.

Unija: 62 (12 v delu) torpednih rušilcev s 513—1200 reg. tonami, 22 torpednih čolnov prvega reda s 110—350 reg. tonami in 50 (18 v delu) podmorskih čolnov s 105—400 reg. tonami. — Toda ob izbruhu vojne si je vsaka država povečala to flotiljo povprečno za 20 odstotkov.

Glej! Ali ni to misel velikega dejanja, osnovna misel? Razumevanje tu doli na stojišču. Migljaj zame, da zapustim parket in se podam v majhno gostilno. Tam je vse natlačeno. Kje najdem pravega moža? — Pri bližnji mizi sedi debel meščan imovite in mirne zunanosti, z desnico drži vrč na mizi, levico s smotko med prsti naslanja na stol. Ali premišljuje ali prežvekuje, kajti eno se družijo težko z drugim. Vidi, da se oziram za prostor in mi pomiga k sebi: »Sedite sem, saj je itak vse zasedeno.« — Izpregovoriva par navadnih besed; tačas mi prinese natakar naročeni golaš. V žlici moče stoje sramežljivo trije kosčki, dva majhna in en velik, a veliki je sama gola kost. Moj sosed pogleda zaničljivo na skledo, v katero strnim jaz žalostno, in pojasni:

»To je vse zaradi ujetih Rusov. Hindenburg lovi in lovi. Enkrat trideset tisoč, drugič šestdeset tisoč, pa ne misli, kam to pelje. In

nase? Pa saj ne odločujejo posamezne osebe, pogledajmo celoto.

Iz kinematografov, varietejev in gledališč derejo reke ljudi. Izložbe kažejo isto razkošno lice kakor poprej, kupcev je tudi dovolj, ki kupujejo svilo, krznino, dragulje, mimo pohabljenega vojaka šumi gospa v bogati obleki, bisere v ušesih in se ne zaveda svoje glupe in nesramne brezsrčnosti. Morda se drži te obleke, morda je kanila na njene bisere kri iz bojnega polja — pa kaj zato? — Biseri se svetijo in svila šumi, šumi prelestno, prešumi kriki bede, ki se bliža. Da, draginja ni ustavila potrate, vse toži o visokih cenah potrebnih in nepotrebnih reči in vse kupuje nepotrebno.

Mučna je ta misel. Tačas, ko se blede marsikateri materi od skrbi, kje bo dobila in s čim bo kupila svojim stradajočim otrokom kruha, tačas, ko išče revež poleno drv pri branjevcih, tačas, ko prelivajo tisoči na ledenih gričih svojo kri, da živimo mi v zaledju

varno, tačas misli premožnejši in manjši del našega prebivalstva samo na svojo lastno osebo in troši čas in denar v zabavo in lepoticenje te neznatne osebe.

Kje so žrtve, kje je davščina, katero bi morale plačati te osebe in kak naj bi bil ta davek, ako primerjamo žrtve, katere prinašajo častniki in moštvo vsako uro, vsak hip?

Piše se vsak dan in povsod o železnem koraku sedanje dobe. Kje pa vidiš sledove teh železnih korakov? Ne mislim na neizbrisne sledove, katere je zarezala izguba in bol v srce posameznih, jaz mislim na to, kar se razume samo ob sebi — saj zdi se mi tako —, jaz mislim na sočutje in na pomoč onih, ki so ostali doma, za tiste, ki so odšli, za tiste, ki trpijo doma pomanjkanje.

Res jih je mnogo, ki so se uvrstili v vrsto delavcev, ki hočejo nositi svoj delež trpljenja z drugimi trpečimi, s trpljenjem splošnosti. Mnogo jih je, ki so se odrekli rečem, ki so jim bile drage, da jim je bilo mogoče, dati po svoji moči in tudi preko svoje moči. Svetel venec oklepa neviden čelo teh ljudi.

Ali vse to nima še pravega pomena, če ne poznamo v življenju še nobene razlike napram drugim časom, če ne moremo razločiti na licu javnosti, živimo li v pustu ali v krvavi svetovni vojni.

Zdaj je prvič nastopil čas, v katerem bi morali ločiti revnega od bogatega samo po obilnosti darov, kateri bi morali biti pri bogatih premoženju primerni. Pa žal, da daruje siromak več, nego bogatin. Siromak vé, kaj je beda. In izginiti bi moralo zdaj vse tisto, kar nam bije tako naravnost v oči in nam kaže presilno razliko med junaškim samozatajevanjem in voljo tam zunaj in med leno samopašnostjo tu doma. Naj bi vendar mislil vsak bolj na splošnost, ne nase.

Ali! Doma se pravdamo naprej za smešne neumnosti, spletkarimo iz malenkostne zlobe in dobičkarije, tečemo in dirkamo, da si utišimo potrebo hvale. Tam zunaj pa zró milijoni vsak hip smrti v obraz, ne da bi pričakovali ali dobivali za to hvale. Njih dolžnost! In naša? Saj ni potreba, da bi povsili vsi glave. Otožnost bi bila slaba pomočnica za prenašanje težkih vojnih časov, in kdor ni ravno osebno prizadet, ima tudi pravico, da se veseli tega. Neopravičena pa je popolna pozaba tega, kar se godi okoli nas. Zdaj je treba žrtvovati vse, kar ni neobhodno potrebno za življenje, ako nočemo ostati sramoten zgled vsem časom. Številke in imena, ki stoje na vojnem posojilu, ne dokazujejo ničesar — kajti to je poleg tega, da se izkažeš domoljuba, tudi dobra kupčija. Drugačno število bi bilo podpisano, ako bi prinašali bogatini res žrtve.

Mislim, premišlujem in spomnim se, kako me je razžalostila majhna porcija golaža in kako sem se bil takoj namenil, da grem še kam večerjat. Da, drugim govorimo... Šel sem praznega želodca domov in sklepal: Kaj sem slišal od občinstva? — To, kar slišimo pri vsaki predstavi. So tu ljudje, ki mislijo, da morajo biti zraven, ljudje, ki ničesar ne razumejo in kritikujejo, ker ne razumejo. Edini poslušalci, ki so razumeli lepoto in velikost sedanjega dejanja, sta bila zame ona dva vojaka pohabljenca, ki sta rekla: »Da, ko bi ne mislil vsak le nase...«

Zdravstvo.

Hripavica in kašelj. Ostrži rumenega korenja, iztisni in kuhaj sok, dokler se ne zgosti, ako prideneš malo kandisa, bo še boljši. Tega jemlji večkrat po žlici. Ali kuhaj pest lane-nega semena pol ure na pol litru vode, ocedi, osladi in pij zjutraj in zvečer. Ali stolci ja-neža in uživaj z medom.

Gospodarstvo.

Sejanje solnčnic. Ker povsod manjka olja, vse išče, kje bi se dobilo. Zato se zopet več govori o solnčnici, ki daje okusno olje. Po naših krajih solnčnica dobro raste in daje bogat pridelek. Potrebuje pa zelo gnojno zemljo. Solnčnica je občutljiva za mraz, zato se seje koncem aprila in meseca maja. Če samo solnčnico seješ, potrebuješ za oral zemlje povprek 18 litrov semena. Rastlino treba dvakrat okopati in nazadnje osuti kakor krompir in turšico.

Konoplja. Svojo veljavo je v tej vojski zopet dobila konoplja. Danes velja 100 kg konoplje 250 do 300 kron, za čisto otrto predivo pa se dobi tudi do 380 kron. Dandanes torej nimamo skoraj nobenega pridelka, ki bi se bolje izplačal, ker na enem oralu se dá pridelati 6 do 10 meterskih stotov otrtega prediva in da to nese, računano po 300 K, celih 1800 do 3000 K na oralu. Tako bogato oral malo-kdaj daje. — Konoplja se seje v čisto njivo na deteljšča, po sočivju in okopavinah. Par let lahko raste na isti njivi, če se dobro gnoji. Seje se meseca maja in tudi junija. Za letos bi kazalo dobiti nekaj zrn konoplje, ki naj se vse-jejo med krompir ali med peso po več metrov narazen. Za oral se potrebuje 170 litrov ali 80 kg semena. — Posebno dobro rodi konoplja na močvirnih barskih tleh.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

zalogo vsakovrstnega kolonijalnega in spe-cijalnega blaga;

zalogo najboljših mlekarjskih izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka;

zalogo zjamčeno pristnega vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljših domačih slivovke, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Spodnji Šiški št. 152);

zalogo vsakovrstnih kmetijskih strojev. Stroj-nik vedno na razpolago;

zalogo raznih močnih krmil, gnojil in modre galice.

Gospodinja.

Listje od robidnic za čaj. Kava in čaj ni-mata nič redilnih snovi v sebi, ona le poživ-ljata oziroma delata živila lažje užitna. Ven-dar so dandanes ljudje splošno navajeni na kavo in čaj. — Za kavo se dobe razna nado-mestila, pa tudi za čaj jih imamo. Listje od navadnih robidnic je prav dobro nadomestilo za čaj. Posušeno listje od robidnic ima isti okus kakor čist, dober kitajski čaj in celo boljšega kakor čaj, ki se prodaja v Evropi. Če hočeš imeti dober čaj od robidnic, nabiraj samo mlado listje, ker le to daje okusen čaj. Tako mlado listje je treba nabirati zgodaj spomladi, ko rastlina dobro ozeleni, torej koncem aprila in polovico maja. Listje se suši na suhem pro-storu, in sicer le v senci, nikakor ne na solncu. Če vzameš staro listje, bo čaj zagaten in gre-nak, ker čim starejše je, tem več ima v sebi čreslovine.

Dosti medu. Med, kupljen v prodajalnah, od nepoznanih tvrdk, je dostikrat potvorjen in nezdrav. Potvoriš si med lahko sam doma, in

to na neškodljiv način. Preskrbi si od medi-čarja ali čebelarja kaj pristnega medu, zavri $\frac{1}{4}$ litra kropa in stresi vanj 2 kg kristalnega drobnega sladkorja. Kadar vrže pene, jih po-beri, pokuhaj malo in odstavi, ko je mlačno, primešaj kilo medu in spravi v posode. Tak med je okusen in zdrav. Sladkor se ne sme predolgo kuhati, sicer se strdi. Dobe se tudi že narejeni praški za pripravljanje medu.

Zmrznjena jabolka deni v lončeno posodo, nalij z mrzlo studenčnico in dodaj vodi malo soli. Ko je preteklo par ur, je izvlekla voda led, jabolka obriši, izdrgni in shrani na su-hem, hladnem prostoru. Surova niso sicer več dobra, skuha se pa lahko čežana ali mezga iz njih.

Ščurke preženeš. Zmešaj 20 delov boraksa in 10 delov barium-karbonata in natrosi po luknjah. — Bolhačev in glistnikov prah po-kropi s terpentinom in zatlači po špranjah, kjer biva črna. — Zmešaj enake dele mini-juma, sladkorja in boraksa.

Drobiž.

Usodna starost slavnih ljudi. Mnogo slav-nih mož in žena je umrlo v svojem 56. letu. Tako slavni pesnik »Divine komedije«, Dante, tako Henrik VIII. in Henrik IV. Tudi umetnik na gosli, Paganini je umrl v tej starosti, tako tudi Rimljan Mark Aurelij, pruski kralj Fri-derik I., francoska cesarica Marija Luiza, sultan Saladin, Julij Cezar, rimski naravoslovec Plinij in mnogo drugih.

Razne vrste usnja. Poleg drugih vrst kož se ustroji tudi koža nekaterih rib in kač. Iz krokodilove kože dobimo trpežno in drago usnje, iz katerega izdelujejo tudi mošnjičke in torbice. Posebno mehko je ribje in kačje usnje, ki ima tudi lastno, da ne propušča vlage. Na Norveškem stroje kože velikih sulcev, v Ame-riki uporabljajo kože vseh večjih rib in kač. Iz kože kače velikanke izdelujejo jako fino obutev.

Ugodna prilika za živinorejce, kupce, prodajalce

Ako želite kupiti ali prodati: konje, debele vole, plemenske vole, bike, krave breje in s teleti, teleta za klanje, breje svinje, plemen-ske prasce, pitane prašiče, plemenske koze, kozličke, ovce in belgijske zajce, se oglasite ust-meno ali pisмено (znamko za odgovor!) v pi-sarni Vnovčevalnice za živino, Ljubljana, Du-najska cesta 29, vsak delavnik od 8. do 12. do-poldne in od 2. do 6. ure popoldne, kjer bode-te zahtevano žival kupili, oziroma prodali. ♦♦♦♦

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Ko-pitarjeva ulica 6

se priporoča za vsako-vrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.



Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovár.